

(Vecteezy Pro, z.d.)

Welke ethische vragen
roept integraal werken
via huisbezoeken op?

*“Voor de sociale professional is er
maar een weg: geduldig en helder
blijven tonen wat je doet en waarom je
dat doet” (Van Looveren, 2021 in Goris
& Bogaerts, 2021).*

Naam: Salsabil Goudane

Docente: Griet Verschelden

Opleiding: Sociaal Werk HOGent

Academiejaar: 2024-2025

Bachelor artikel

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Huisbezoeken als vorm van outreachend werken	3
2.1. Weigering van hulp.....	3
2.2. Elk huisbezoek is nuttig	3
3. Huisbezoeken als vorm van integraal werken	4
4. Perspectieven van gezinnen zelf op huisbezoeken en outreachend werken	6
4.1. Cliëntperspectief	6
4.2. Achter de Voordeur	6
4.3. Onderzoek naar straathoekwerk	6
5. Hoe geven sociaal werkers huisbezoeken vorm?	9
5.1. Manier van aanpak.....	9
5.2. Vertrouwen.....	9
5.3. Voor -en nadelen	9
5.3.1. Voordelen.....	9
5.3.2. Nadelen	10
6. Welke ethische vragen duiken op en hoe kijken sociaal werkers daar naar?	11
7. Resultaten uit eigen onderzoek	12
8. Uitdagingen voor de toekomst, conclusie	16
8.1. Uitdagingen voor de toekomst	16
8.2. Conclusie	16
9. Bibliografie	17

1. Inleiding

Als stagiaire in dagcentrum De Marbol (campus Geraardsbergen), kwam ik in aanraking met kinderen/jongeren tussen 6 en 18 jaar alsook hun gezinnen. In het dagcentrum wordt er gewerkt met individuele begeleiding en contextbegeleiding. Tijdens de individuele begeleiding gaan we in gesprek met het kind/jongere zelf en tijdens de contextbegeleiding gaan we al dan niet op huisbezoek om een gesprek te voeren met de ouder(s). Er wordt geprobeerd om de gesprekken zo veel mogelijk thuis te laten doorgaan, maar als er te veel weerstand komt en het belangrijke gesprekken zijn, dan laten we het gesprek ergens anders doorgaan, bijvoorbeeld in het dagcentrum. Op huisbezoek gaan, is in onze werking belangrijk, aangezien je op die manier de doelgroep beter leert kennen alsook kan de (onveilige) situatie beter ingeschat worden. Ook kan er als hulpverlener gepaste hulp aangeboden worden aan het kind/jongere/gezin. Tijdens die gesprekken wordt er over verschillende onderwerpen gesproken. Er wordt gesproken over de opvoeding alsook over de noden van de ouders en het hele gezin. Bijvoorbeeld een vader van een jongere had moeite om een job te vinden en zijn begeleidster heeft hem geholpen om een cv op te maken. Ook wordt er thuis ondersteuning geboden op vlak van huiswerkbegeleiding voor de ouders (indien nodig).

Tijdens mijn stageperiode, hoorde ik frustraties bij mijn collega's als het ging over 'niet op huisbezoek kunnen gaan'. Dit omdat de cliënt het heeft afgezegd, ofwel vond de cliënt dat er te veel hulpverlening binnen het gezin aanwezig was, of zegt de cliënt niets en staat de hulpverlener letterlijk voor een gesloten deur. Mijn begrip voor de frustraties werd groot toen ikzelf samen met een collega voor een gesloten deur stond toen er een huisbezoek was gepland.

Aangezien integraal werken via huisbezoeken heel wat bloot legt, vond ik het interessant om me hierin te verdiepen. Daardoor ga ik op zoek naar welke ethische vragen er opgeroepen worden bij een hulpverlener wanneer er integraal gewerkt wordt tijdens een huisbezoek. Om dit onderzoek te kunnen voeren, heb ik mijn collega's van het dagcentrum bevraagd via het spel: Met de deur in huis: ethisch reflecteren over huisbezoeken in het welzijnswerk (Moncarey, 2016). Dit omdat zij de perfecte respondenten zijn als het gaat over wat er zich in het hoofd van een hulpverlener afspeelt wanneer ze op huisbezoek gaan. Dit peilt dus naar ethische kwesties bij huisbezoeken en begeleidsters. Door dit spel te spelen kunnen alle begeleidsters hierover reflecteren.

Een huisbezoek biedt veel informatie en de hulpverlener neemt tijd om met de cliënt in gesprek te gaan en te luisteren naar wat ze te vertellen hebben. *“Daarnaast zien we dat de hulp-, diensten zorgverleningssector vaststelt dat ze de meest kwetsbaren in de samenleving onvoldoende bereikt. Dit onderzoek vertrekt vanuit een nood aan methodische en ethische invulling van huisbezoeken en de wil om studenten een denkkader aan te bieden”* (Moncarey, 2017).

2. Huisbezoeken als vorm van outreachend werken

Huisbezoek is een interessant methodiek alsook heel actueel in het Sociaal werk. Echter werd er tot nu toe weinig geschreven als het gaat over huisbezoeken in het Sociaal werk. Dat is de reden, dat er in dit artikel vanuit outreachend werken wordt vertrokken.

Cis Dewaele is sociaal werker van opleiding en onderzoeker (Socius-team et al., 2022). Hij heeft 17 jaar bij SAM vzw gewerkt en heeft samen met zijn collega's een definitie gevormd over outreachend werken. Deze luidt als volgt:

“Outreachend werken is een werkwijze die uitgaat van een actieve benadering en gericht is op het bevorderen van welzijn. De werker vertrekt vanuit de participatieve basishouding en richt zich op personen in maatschappelijk kwetsbare situaties, die niet of ontoereikend bereikt worden door het huidige dienst-, hulp- en zorgverleningsaanbod. Dit door zich te begeven in hun leefwereld met erkenning van de daar geldende waarden en normen. Met outreachend werken streeft men naar een wederzijdse afstemming tussen de doelgroep, haar netwerk, het maatschappelijk aanbod en de ruimere samenleving” (Dewaele, 2022).

2.1. Weigering van hulp

Eenieder heeft recht op hulp en kan deze ook weigeren (Moncarey, 2017). Het is niet omdat je als hulpverlener voor een gesloten deur staat, dat de persoon in kwestie geen hulp wilt. Outreachend werken wilt ook zeggen dat je als hulpverlener blijft langsgaan en blijft proberen. Ook hier wordt er even de methode ‘Achter de Voordeur’ vanuit Nederland erbij genomen, want de cliënten hebben recht op zorg en dat wilt zeggen dat je als hulpverlener moet blijven volhouden. Er wordt later op deze methodiek teruggekomen. Alsook zijn we in Vlaanderen iets voorzichtiger dan in Nederland, maar het is het proberen waard. De autonomie van de cliënt wordt gerespecteerd. Zelf na een weigering tot hulp van de cliënt tijdens een huisbezoek, kan de cliënt nog steeds contact opnemen met de dienst.

2.2. Elk huisbezoek is nuttig

Niet elk huisbezoek verloopt zoals gepland (Merkmannen, 2020). Soms doen er zich ongewenste situaties voor, maar het is niet omdat het oorspronkelijke doel niet bereikt werd, dat dit tijdsverspilling was. Daarvoor neem ik even de casus van Ilse, jeugdbeschermer uit jeugdbescherming west (blog) als voorbeeld. Kort samengevat gaat dit over Ilse die op huisbezoek gaat, maar niet alles loopt zoals gepland. Zo is de moeder achter de hond aan het aanrennen, de kinderen zijn luidruchtig en alleen thuis, de tv staat luid. Als de moeder vraagt om het wat stiller te zetten dan gebeurt dat ook. Tussendoor belt iemand aan de deur om de kapotte kraan te komen maken. Ook al was dat niet gepland, ziet Ilse wel hoe het leven van de moeder eruit ziet en hoe ze dit aanpakt. Dus Ilse is veel rijker aan informatie dan oorspronkelijk gedacht. Dit zijn immers zaken die niet worden gezien als er enkel gesprekken op het bureau gevoerd worden.

3. Huisbezoeken als vorm van integraal werken

Hilde van Xanten, expert in het sociaal domein en Silke van Arum, onderzoekster hebben integraal werken gedefinieerd als volgt:

“Een levensbrede, samenhangende en met betrokkenen afgestemde benadering van meervoudige vraagstukken van inwoner(s), waarbij de vragen van het hele gezin/huishouden centraal staan. Het streven is zo doelgericht en duurzaam mogelijk inwoners te ondersteunen – vroegtijdig, dichtbij en ter preventie van (escalatie van) problematiek – om zoveel mogelijk het leven te leiden naar eigen inzicht en mogelijkheden”
(Veldboer et al., 2022, pp.111).

De onderzoeksters maken nog eens een onderscheid tussen ‘integraal samenwerken’ en ‘integrale aanpak’. Als er integraal gewerkt wordt dan wordt er over de verschillende domeinen heen gekeken en met voldoende afstemming tussen verschillende professionals, vakbekwaamheid en benaderingen. Ook wordt de term ‘integraal samenwerken’ gebruikt, dit wil namelijk zeggen, dat er een brede ondersteuning aangeboden wordt op de verschillende levensdomeinen. Daarnaast wordt het begrip ‘integrale aanpak’ gehanteerd. Kortom gaat het over dat integraal werken afgestemd moet worden tussen de verschillende gezinsleden en met het informele netwerk rond het gezin. De bedoeling is dat er een passend traject kan gevolgd worden. In dit artikel wordt het begrip ‘integraal werken’ als een combinatie van ‘integraal samenwerken’ en ‘integrale aanpak’ gebruikt.

Tijdens de huisbezoeken wordt er zoals eerder vermeld integraal gewerkt. Daar worden er gesprekken gevoerd over verschillende onderwerpen en problemen die zich in het gezin voordoen. Er wordt dan hulp geboden waar nodig (Wat Is Nodig Voor Integrale Samenwerking? 1 | Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Het integraal werken tijdens gezinsondersteuning is iets complex. Als hulpverlener moet je je capabel voelen om de gepaste ondersteuning te geven aan het gezin. *“Dit betekent dat je de grenzen van je eigen expertise herkent en op tijd andere professionals inschakelt wanneer dat nodig is. De hulp moet passen bij de draagkracht van het gezin”* (Wat Is Nodig Voor Integrale Samenwerking? 1 | Nederlands Jeugdinstituut, z.d.).

Het is een manier van werken, dat flexibiliteit vraagt. Een belangrijk aspect hiervan is dat er op tempo van het gezin gewerkt wordt. Dit wil zeggen dat je als hulpverlener gaat handelen als het nodig is, maar ook dat je je zelf op tijd terugtrekt om het gezin wat ruimte te geven. Het is een werkwijze dat dus evenwicht en afstemming vraagt.

Er kan ook betrokken diensten ingeschakeld worden vanuit de jeugdzorg (Nooteboom, 2021, pp. 10). In Nederland bestaat er een groot aanbod van diensten binnen de jeugdzorg. Dit wordt onderverdeeld in vier domeinen: “1) universele en preventieve ondersteuning (bv. basiszorg), 2) eerstelijnszorg (bv. opvoedingsondersteuning, algemeen sociaal werk), 3) tweedelijnszorg (bv. gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg en 4) tertiaire zorg (bv. residentiële zorg)”.

Professionals gaan steeds meer geïntegreerde zorg organiseren in de jeugdzorg om de problemen die zich op de verschillende levensdomeinen plaatsvinden aan te pakken (Nooteboom, 2021, pp. 22). Doch is het onzeker wat de belemmeringen zijn die de hulpverleners ondervinden tijdens het aanbieden van een integrale aanpak. Er werd onderzoek gevoerd en dit leidde tot een verdeling van zeven algemene thema's als het gaat over een integrale aanpak in de zorg. Dit zijn de zeven thema's: “1) leefomgeving van het kind, 2) randvoorwaarden, 3) zorgproces, 4) expertise, 5) interprofessionele samenwerking,

6) Informatie-uitwisseling en 7) professionele identiteit". Dit toont aan dat er nagedacht moet worden over de hindernissen die een professional kan ervaren als het gaat over de grenzen van eigen vakkennis.

4. Perspectieven van gezinnen zelf op huisbezoeken en outreachend werken

4.1. Cliëntperspectief

Er wordt in het sociaal domein meer en meer aandacht besteden aan het cliëntperspectief Driessens, Lyssens-Danneboom, & Depauw, 2019 (in De Leeuw, 2021, p.38). *“De cliënt is eigenaar van zijn traject en de hulpverlener ondersteunt de cliënt bij het waarmaken van zijn doelen.”* Tijdens het traject wordt er ingezet op de participatie van de cliënt. *“Hierdoor krijgen cliënten een positiever zelfbeeld en verwerven ze meer keuze- en controlemogelijkheden in hun eigen leven.”* Kortom er wordt veel belang gehecht aan hoe de cliënt en zijn omgeving de context ervaart Cohen, 1999 (in De Leeuw, 2021, pp.38). **“Voor veel mensen is de deur opendoen makkelijker dan zelf hulpverleners opzoeken”** (Moncaray, 2017).

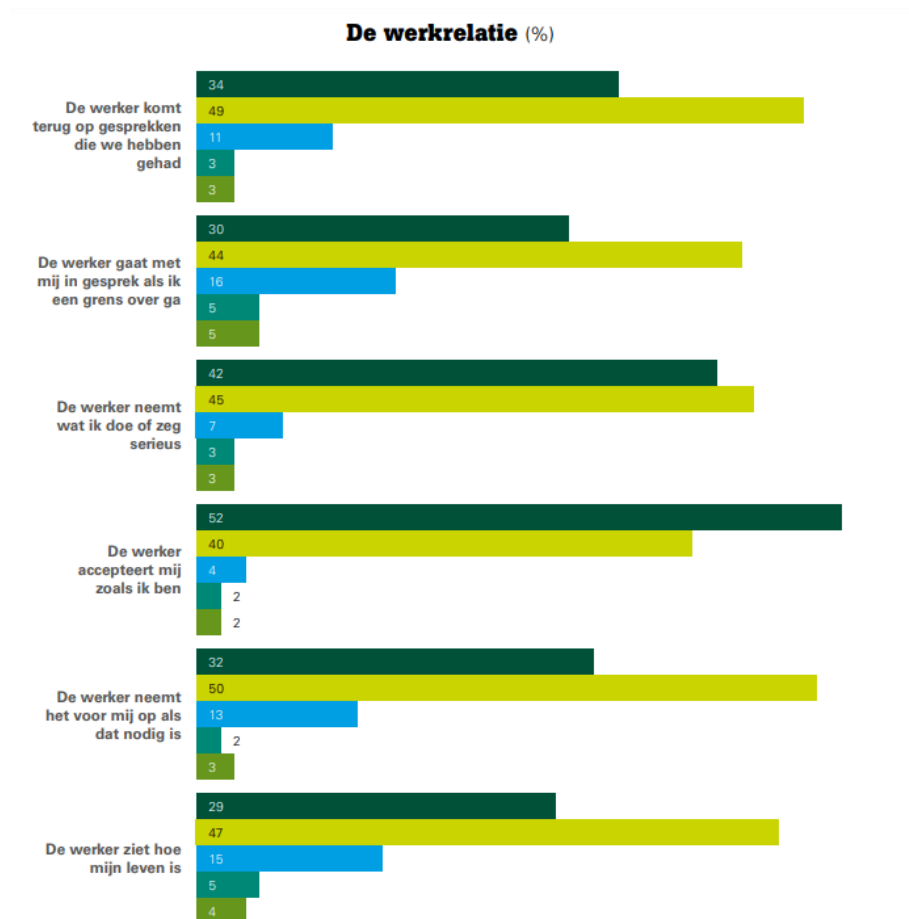
Sommige mensen vinden dat het contact persoonlijker is als de hulpverlening thuis gebeurt, aangezien ze zich in een vertrouwde omgeving bevinden. Volwaardig burgerschap, participatie en empowerment staan hier centraal.

4.2. Achter de Voordeur

In Den Haag, Nederland wordt er ‘Achter de Voordeur’ gebruikt ‘als methode om problemen, vragen en behoeften bij huishoudens te signaleren en hen gerichte informatie, advies en hulptrajecten aan te bieden’ (Lupi & Schelling, 2009, p.7). ‘Achter de Voordeur’ wordt door de mensen zeer positief ervaren. Ze hebben het gevoel dat ze gehoord worden, ook als ze niet meteen een probleem hebben.

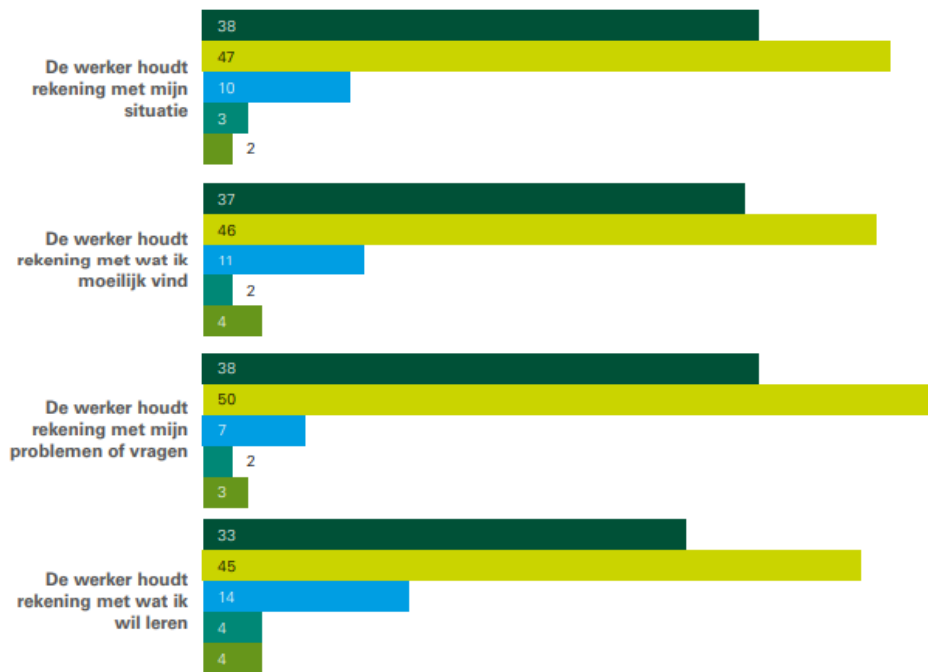
4.3. Onderzoek naar straathoekwerk

De hogeschool van Amsterdam heeft onderzoek gevoerd naar hoe het ‘straathoekwerk’ bij jongeren en volwassenen ervaren wordt en dit dus in Amsterdam (Rauwerdink-Nijland et al., 2020). Al deze vragen werden in dat onderzoek positief beantwoord op één na. Daardoor kan er geconcludeerd worden dat ‘straathoekwerk’ door deze doelgroep positief ervaren wordt. Hieronder de resultaten:

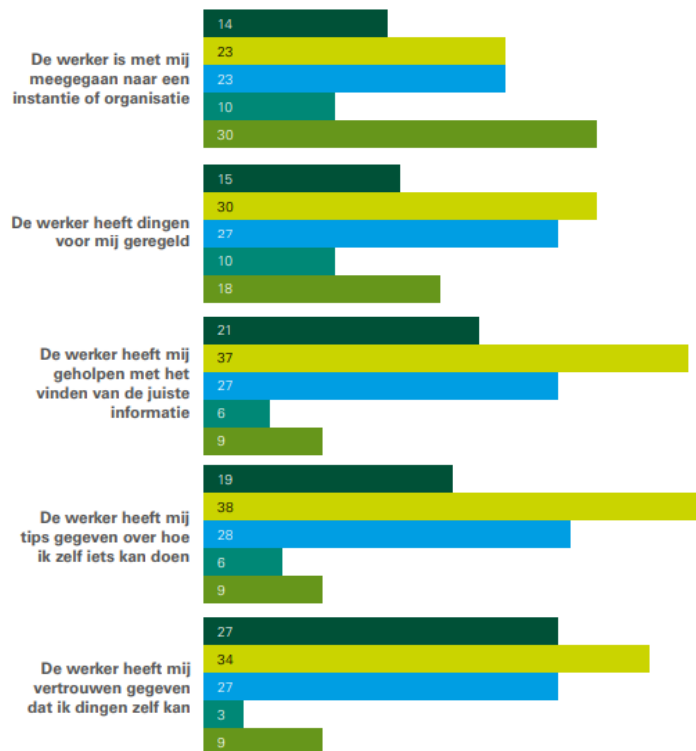
(Rauwerdink-Nijland et al., 2020, p. 14)

Aansluiten bij de behoefte en de belevingswereld (%)

(Rauwerdink-Nijland et al., 2020, p. 15)

Praktische ondersteuning (%)

(Rauwerdink-Nijland et al., 2020, p. 15)

5. Hoe geven sociaal werkers huisbezoeken vorm?

5.1. Manier van aanpak

De gezinsleden kunnen zich in een gezin waar er problemen zijn niet maximaal ontwikkelen (Lupi & Schelling, 2009). Tijdens een huisbezoek wordt er een traject opgemaakt om de leefsituatie te verbeteren en na verloop van tijd is het de bedoeling dat het gezin zelfstandig verder kan functioneren.

Het gezin (ouders) heeft eigen regie in handen (Veldboer et al., 2022). Er wordt hen zorg en ondersteuning aangeboden, maar zij bepalen nog steeds welke zorg en ondersteuning ze aanvaarden en welke niet. Er wordt vertrokken vanuit hun ideeën, wensen, Als een gezin kan participeren in het ondersteuningstraject dan heeft het gezin het gevoel dat de ondersteuning past binnen hun noden en is de motivatie groot om er mee aan de slag te gaan. Deze twee zaken: motivatie en regie in handen hebben, zijn heel belangrijk om een traject te doen slagen. Het is iets dat werd afgestemd met het hele gezin dus er wordt samen op één lijn gewerkt en is duidelijk voor iedereen. In dit traject staan duidelijke afspraken en acties.

Zoals eerder vermeld wordt er vertrokken vanuit de behoeften en wensen van de cliënt. Nadat deze duidelijk zijn gemaakt, worden er doelen geformuleerd en wordt er een plan van aanpak opgemaakt (Veldboer et al., 2022). Het gezin geeft aan wat voor hen de gewenste situatie is. Die doelen helpen het gezin als de professional om de gewenste situatie te bereiken. Om dit zo goed mogelijk te kunnen doen, worden die doelen zo concreet mogelijk gemaakt. De professional heeft zelf al een brede kennis, maar schakelt tijdig hulp in van andere hulpverleners en vrijwilligers en doet de nodige afstemming hierrond.

Na een bepaalde periode wordt er een evaluatie plaats gevonden. *“Daar wordt bekeken wat de vraag is; wat kan wel, en wat kan niet beantwoord worden, en wat kan de cliënt zelf organiseren”* (Kremers, 2020, pp. 30-31). Als er vragen zijn die niet beantwoord kunnen worden dan worden deze doorgestuurd naar een andere organisatie.

5.2. Vertrouwen

Hulpverlening die thuis plaats vindt, is een hulpverlening die veel persoonlijker is (Kampen, 2023). Het vertrouwen wordt groter en dit leidt tot een goede dienstverlening. Kortom als er vertrouwen is tussen de cliënt en de hulpverlener, zorgt dat ervoor dat de cliënt de waarheid vertelt. Het wederzijds vertrouwen zorgt dus op zijn beurt voor passende hulp (Veldboer et al., 2022).

5.3. Voor -en nadelen

5.3.1. Voordelen

Een aantal voordelen rond huisbezoeken zijn: dat de relatie en het vertrouwen worden versterkt en dat is handig voor de toekomst als er moeilijke gesprekken gevoerd moeten worden (*“Wat zijn de voordelen van een huisbezoek?”*, z.d.). Het gesprek verloopt in een veilige omgeving voor de ouders, aangezien het hun eigen huis is.

Dankzij een huisbezoek komt de sociaal werker veel te weten over de sociale omgeving en het sociaal leven van zijn/haar cliënt (Veldboer et al., 2022, pp.). Dit is informatie waarmee je als hulpverlener mee aan de slag kunt gaan om het doel van het huisbezoek te kunnen laten slagen. *“Naast de observatie van de huisvesting en gezondheidscondities krijgen hulpverleners een kijk op de financiële en relationele patronen van een gezin”* (Vlaeminck, 2010, pp.69). *“Achter de voordeur komen, droeg bij aan overzicht, inzicht en toezicht van professionals; de drie beloften van nabijheid die in 2015 centraal kwamen te staan in gedecentraliseerd beleid”* (Kampen, 2023).

Huisbezoeken zorgen er ook voor dat er gelijke kansen aan de kinderen worden aangeboden. Het gezin in kwestie beslist sterk welke kansen de kinderen krijgen op vlak van school en dus ook op de arbeidsmarkt. Door de drempels vroeg aan te pakken, zorgt de overheid ervoor dat er meer kansengelijkheid is. Ook kan er preventief gewerkt worden en dat leidt tot adequate dienstverlening (Veldboer et al., 2022).

5.3.2. Nadelen

Door op huisbezoek te gaan kan er als hulpverlener niet meteen in bespreking gaan met de collega's (Kampen, 2023). De hulpverlener komt in een context terecht waar hij kwetsbaar is. Ook kan de professional een huisbezoek heel confronterend ervaren (Luijendijk et al., 2012). Een ander nadeel is dat de privacy en de rechtvaardigheid niet altijd gerespecteerd worden (Veldboer et al., 2022).

Een huisbezoek zorgt er ook voor, dat een cliënt verhalen kan vertellen die maatschappelijk aanvaardbaar zijn (Ide, 2010). Ook kan er zich ideaal worden voorgedaan. Op die manier ziet de sociaal werker niet wat er effectief aan de hand is.

6. Welke ethische vragen duiken op en hoe kijken sociaal werkers daar naar?

“Het gaat over een brede beroepsethiek waarbij je je afvraagt welke handeling volgens jou correct is” (Stas, 2021 in Goris & Bogaerts, 2021). Sommige beslissingen die in het werkveld genomen worden, gebeuren spontaan, maar soms is het verstandig om over die beslissingen goed na te denken. ***“Sociale professionals moeten leren om de confrontatie aan te gaan”*** (Stas, 2021 in Goris & Bogaerts, 2021). Stel dat je als hulpverlener op huisbezoek gaat en je een aantal lege flessen wijn ziet staan. Is het belangrijk om dit te bevragen. Het kan zijn dat er gisteren een feestje heeft plaatsgevonden, maar het kan ook dat de moeder troost in de alcohol heeft gevonden door haar postnatale depressie.

Voor de sociale professional is er maar een weg: geduldig en helder blijven tonen wat je doet en waarom je dat doet”

(Van Looveren, 2021 in Goris & Bogaerts, 2021).

Als sociaal werker is het belangrijk dat je goed kan beargumenteren waarom je bepaalde handelingen hebt gesteld. Dit moet worden uitgelegd aan anderen, maar zeker aan de cliënt. Door dit in het achterhoofd te houden, wordt er zicht gekregen op de risico's die bepaalde beslissingen met zich meebrengen. Dit kan eventueel op papier gezet worden.

Terugvallen op het team is van groot belang. Als sociaal werker handel je en neem je beslissingen binnen jouw team. Als er twijfels zijn dan is het van belang dat je dit met jouw team bespreekt. Er wordt dan binnen het team naar een oplossing gezocht.

Huisbezoeken is een methodiek dat zich in een onstabiel evenwicht bevindt tussen de 'basisrechten', 'autonomie' en 'verbondenheid'. ***“Hoe kunnen we mensen laten voelen dat, hoe marginaal hun levenswijze ook is, ze er als mens mogen zijn? Hoe het 'neen' van de niet-hulpvrager respecteren, en toch ingang zoeken om datgene waar hij recht op heeft, te verlenen? Drie ethische perspectieven die de dynamiek van de hulpverlening mee bepalen, kunnen hierbij richtinggevend zijn”*** (Vansevenant, 2000). Er wordt zich ook de vraag gesteld hoe het zit met de spanning die heerst tussen dwang en autonomie. Kloppenburg & De Vries, 2012; Cortis, 2013; Andersson, 2013 (in: Grymonprez & Roose, 2014).

7. Resultaten uit eigen onderzoek

Tijdens het onderzoek werd zoals eerder vermeld de tool 'Met de deur in huis: ethisch reflecteren over huisbezoeken in het welzijnswerk gebruikt (Moncarey, 2016). Dit werd gespeeld met de sociaal werkers en begeleidsters van het dagcentrum. Er werden een aantal vragen getrokken die door meerdere personen beantwoord werd.

Wat doe ik als ik verplicht huisbezoeken moet beëindigen?

Dit is iets dan niet altijd even gemakkelijk is en dan gaat dit vaak gepaard met schuldgevoelens. Dit omdat je het gevoel aan jouw cliënt wilt geven dat er naar hen geluisterd wordt, maar door het huisbezoek te beëindigen, neem je dat gevoel weg. Het wordt dan ook wel benoemd dat het huisbezoek afgerond moet worden, maar dan wordt er een volgende afspraak gemaakt en wordt er tijdens het volgend gesprek hierop teruggekomen. Op die manier hou je de deur open voor jouw cliënt.

Welke zaken die ik zie op huisbezoek bespreek ik gemakkelijk; welke bespreek ik moeilijk of zelf niet?

Zaken tijdens een huisbezoek gebeuren worden makkelijk besproken ook al gaat dit over moeilijke onderwerpen. Het is soms lastiger om op zaken terug te komen, omdat je er zelf ook niet altijd op wilt terugkomen. Als er zaken gebeuren die de begeleidster heeft geraakt dan is dat soms lastig om dit te bespreken, omdat je er heel bewust van moet zijn dat het niet over jezelf gaat, maar over de cliënt. Dat is dan een heel bewuste denkoefening om jouw eigen gevoelens er niet te laten insijpelen.

Soms is het ook moeilijk om zaken te bespreken door jouw eigen waarden en normen. Dit omdat je moet nadenken over de manier waarop je een bepaalde boodschap gaat brengen, op welke tempo je dit gaat doen, rekening houden met hun rugzak, ... Kortom er moet met veel rekening gehouden worden.

Hoe handel ik in de volgende situaties?

- **De cliënt vraagt me om bloemen te kopen bestemd voor het graf van haar overleden man.**
- **Ik kom een cliënt tegen op de avondmarkt in het weekend, hij trakteert op een pint.**
- **Een cliënt vraagt om je vriend te worden op Facebook.**
- **Een cliënt geeft mij een geschenkje als bedanking.**

Het is van groot belang om te kunnen terugvallen op jouw team. Dit is bijvoorbeeld iets dat besproken wordt binnen het team. Dat is dan ook iets dat je bij jouw cliënt gaat bevragen. Bijvoorbeeld bij de situatie van de bloemen, kan je eens gaan bevragen hoe het komt dat er geen bloemen gekocht kunnen worden. Is dat omwille van het geld of is dat door gebrek aan tijd. Als het komt doordat die persoon niet voldoende geld heeft, kan er gekeken worden om iets (samen) te maken. Het zelf kopen lukt niet, omdat de organisatie daar geen budget voor heeft. Hierin is openheid dus heel belangrijk. Ook wanneer je aan de cliënt meegeeft dat er samen geen pint gedronken zal worden of dat er geen vriendschapsverzoek geaccepteerd wordt, is openheid belangrijk. Als het over het aanvaarden van een geschenk gaat, is het niet altijd evident. Als het een overdreven geschenk is dan wordt deze niet aanvaard, maar als

het over iets kleins gaat en ze schieten zichzelf hierdoor niet tekort dan wordt dit voor het volledige team of het dagcentrum aanvaard. Het is namelijk hun manier om hun dankbaarheid te tonen en dat is ook iets dat wij doen. Dus waarom zouden zij dat niet mogen doen?

Hoe bereid ik me voor als er iemand bij me langskomt?

Een goede voorbereiding is van belang. Ook even stil staan waar het vorig gesprek overging en eens nadenken wat er hieruit meegenomen wordt naar het volgend gesprek. Het is dus belangrijk dat er in eerste instantie goed nagedacht wordt over wat je als hulpverlener naar jouw cliënt wilt brengen. Als er een moeilijk onderwerp aangehaald wordt dan zijn methodische voorbereidingen van belang. Dit geeft enorm veel duidelijkheid en respect naar de cliënt. Bijvoorbeeld als er met de duplopoppen gewerkt wordt, hoeft de cliënt niet de hele tijd naar de hulpverlener te kijken.

Hoe ga ik een cliënt meenemen in het verhaal dat hulpverlening voor hem een goed idee is?

Als het gaat om de cliënt mee te krijgen in het hulpverleningstraject dan is het belangrijk dat de positieve zaken uit de gesprekken worden aangehaald. Ook door tijdig te vermelden, dat de verantwoordelijkheid en opvoeding steeds bij de ouder(s) liggen. Op die manier probeert men de ouder(s) tot actie te laten komen en dit wordt dan verbonden met concrete voorbeelden. De regie wordt hier helemaal niet overgenomen, maar er wordt ondersteuning geboden. Het is de bedoeling dat ze op termijn alleen verder kunnen. Het is natuurlijk geen goede start om cliënten te gaan overtuigen. Het is belangrijk om te luisteren naar wat de cliënt nodig heeft, wat zijn draagkracht is, wat gepast is, ... en dat vormt het vertrekpunt.

Ik zie dat een kind wordt geslagen terwijl ik op huisbezoek ben. Wat doe ik?

Er zal gezegd worden dat de boosheid begrepen wordt, maar dat dit niet de manier van doen is. Er zal dus tussengekomen worden en dit zal dan ook besproken worden. Bij het volgend gesprek wordt dit ook nog eens aangehaald. Er kan samen met de ouder bekeken worden hoe hij/zij het de volgende keer anders kan aanpakken. Het is belangrijk om dit achteraf nog eens te bespreken. Er zal nog eens duidelijk gezegd worden dat slaan iets is waar het team niet achter staat. Bij emotioneel geweld is het nog moeilijker om tussen te komen.

Wat doe ik wanneer iemand in de omgeving me wegstuurt?

Dat hangt natuurlijk af wat de context is. Als het gaat om een ruzie die aan het uitlopen is en er wordt gevraagd om te vertrekken dan wordt er geluisterd. Als het gaat om een onveilige situatie dan wordt er misschien vertrokken, maar er zal duidelijk gezegd worden dat er actie zal ondernomen worden. Dit door bijvoorbeeld naar collega's te bellen.

Er is ook een duidelijk verschil tussen het 'wegsturen' en 'niet binnen geraken'. Als je weggestuurd wordt dan doe je dat, maar dit wordt tijdens een volgend gesprek terug aangehaald. *"Als wij niet binnen geraken dan blijven wij proberen"*, aldus het team.

Er is gekookt wanneer ik op het middaguur langs kom, de cliënt vraagt om mee te eten. Ik beslis dit te doen, uit beleefdheid. Tijdens het eten, zegt de cliënt: 'En? De volgende keer bij jou?' Hoe reageer ik hierop?

Het is toch wel belangrijk om jouw privé en professionaliteit gescheiden te houden. In eerste instantie wordt dat niet aanvaard. Maar nu in deze situatie werd het wel geaccepteerd dus er kan dan eventueel voorgesteld worden om de volgende keer in het dagcentrum te komen eten. Ook kan er met het team besproken worden hoe dat aangepakt kan worden. Het is belangrijk om dit wel duidelijk af te bakenen. Het is natuurlijk ook iets anders als er al iets op tafel staat bijvoorbeeld een koekje. Als er speciaal gekookt is dan wordt dat geweigerd.

Zijn er situaties waarbij een cliënt te veel afstand neemt? Bieden huisbezoeken een oplossing om dit te doorbreken?

Huisbezoeken bieden heel wat informatie. Er zijn nu eenmaal zaken die cliënten niet kunnen wegstoppen tijdens een huisbezoek bijvoorbeeld staat die tv altijd aan, hangen er familiefoto's aan de muur, Dit is natuurlijk iets positiefs. Het is wel zo dat de verkennende fase langer zou duren als er geen huisbezoeken kunnen doorgaan. Een huisbezoek zorgt er ook voor dat het minder therapeutisch is dan gewoon op bureau, maar dat kan ervoor zorgen dat het gesprek soms minder 'to the point' is. Een combinatie van huisbezoeken en gesprekken op bureau zijn nodig.

Hoe kan ik omgaan met een omgeving die verwacht dat ik meer van mezelf onthul alvorens ze me toelaat?

Dat was een interessante vraag, omdat hier de meningen verdeeld waren. Enerzijds werd er verteld, dat dit eigenlijk een evenwichtsoefening is, dat je als hulpverlening doet. Het is belangrijk om bepaalde zaken af te grenzen en je tijdig de vraag te stellen wat de meerwaarde hiervan is. Anderzijds vinden sommige hulpverleners het niet erg om zaken (die geen meerwaarde bieden) te vertellen. Maar in dat geval wordt er ook wel op tijd een stop aan het gesprek gezet als er te veel wordt doorgevraagd. "*De cliënt mag jou ook een beetje kennen*", aldus een begeleidster.

Als er gesproken wordt over het pedagogische dan moet er goed nagedacht worden, maar als het over vrije tijd gaat bijvoorbeeld hobby, dan wordt er zich de vraag gesteld wat de meerwaarde hiervan is, dat de cliënt dat weet.

Ook werd er de opmerking gegeven dat je door dingen te delen meer kwaad dan goed kunt doen. De kans bestaat dat de cliënt je anders gaat bekijken, ze kunnen je bijvoorbeeld als vriend accepteren, ... Door het feit dat je veel verteld, komt de cliënt natuurlijk ook veel te weten, maar niet elke hulpverleningsrelatie loopt even positief. Wat doe je dan met een cliënt die je bedreigt om naar jouw woning te komen?

Kortom de grenzen hierrond liggen anders bij iedereen, maar het is wel belangrijk dat er nagedacht wordt over wat je al dan niet deelt en nadenkt in teken van jouw cliënt. Het belangrijkste is dat jouw visie hierrond juist zit, namelijk: het gaat hier niet over mij, maar over jou. Alsook is het belangrijk dat jouw afstand en nabijheid niet in conflict komen te staan. Het is van belang dat je jouw positie als hulpverlener behoudt. De visie en de principes van waaruit er gewerkt wordt moeten binnen het team gedragen worden.

Ik ben op huisbezoek bij een puber, hij zit op zijn kamer naar luide muziek te luisteren en weigert naar beneden te komen. Hoe ga ik hiermee om?

Er zal eerst geprobeerd worden om de moeder te motiveren om de puber naar beneden te laten komen, omdat je je wel nog steeds in de privé van een cliënt bevindt. Als dat niet lukt kan er met toestemming zelf naar de puber gestapt worden of het aan de broers of zussen

die aanwezig zijn te vragen. Hier moet je jouw doel van het gesprek goed in het achterhoofd houden. Is het noodzakelijk dat de puber bij het gesprek aansluit of niet? Is het een gezinsgesprek of is het omdat de ouders met hun handen in hun haar zitten? Bij beide doelen kan er in het dagcentrum gesproken worden. Er wordt aan de puber als aan de ouder(s) aangetoond dat er als hulpverlener naast de ouder(s) wordt gestaan. Er zal bij de puber bevraagd worden waarom het op dat moment zo moeilijk was om naar beneden te komen. Ook hier kan er beroep worden gedaan op het team als er getwijfeld wordt.

8. Uitdagingen voor de toekomst, conclusie

8.1. Uitdagingen voor de toekomst

Een grote uitdaging voor de organisaties is om op zoek te gaan naar hoe het komt dat hulp soms geweigerd wordt (Grymonprez & Roose, 2014). Een andere uitdaging zou zijn dat hulpverleners zich goed voorbereiden om op huisbezoek te gaan en verschillende tools hanteren om die huisbezoeken zo goed te laten verlopen. Als gevolg dat je als hulpverlener niet voor een gesloten deur komt te staan.

8.2. Conclusie

Zoals de literatuurstudie aantoont, is het belangrijk om steeds op jouw team terug te vallen, dat werd ook meermaals meegedeeld tijdens het spel. Ook werd er door het spel als de literatuurstudie aangetoond dat het belangrijk is om privé en werk gescheiden te houden en je continu de vraag te stellen of je al dan niet professioneel bezig bent. Kort samengevat is een goede voorbereiding van belang, er wordt vertrokken vanuit de wensen, noden, ... van de cliënt. Hulpverleners blijven proberen als de hulp geweigerd wordt. Huisbezoeken bieden veel informatie. Het is belangrijk om op huisbezoek te gaan met een concreet doel.

Om een huisbezoek goed te laten verlopen, is er een duidelijk plan van aanpak nodig. Dit biedt duidelijkheid voor de cliënt als voor de hulpverlener. Tijdens deze huisbezoeken wordt er een integrale manier van aanpak gehanteerd. De gesprekken die gevoerd worden kunnen dus over verschillende onderwerpen gaan. Als naar het perspectief van de client gekeken wordt als het gaat over outreachend werken dan kan er geconcludeerd worden, dat deze methodiek grotendeels positief ervaren wordt en er dus voor -en nadelen aan gekoppeld zijn. Het is een complexe methodiek waardoor sociaal werkers zich een aantal ethische vragen stellen.

9. Bibliografie

De Leeuw, L. (2021). *Een transitieprogramma voor slachtoffers van mensenhandel in Antwerpen: Een evaluatiestudie van de werkzame mechanismen*, pp. 38.

Dewaele, C. (2022, 3 november). 'Niet iedereen die het eigen kantoor verlaat, werkt outreachend'. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 5 januari 2025, van <https://sociaal.net/opinie/niet-iedereen-die-kantoor-verlaat-werkt-outreachend/>

Goris, P., & Bogaerts, N. (2021, 16 maart). *Doordacht sociaal werk: 'Vertrouwen blijft de levenslijn van hulpverlening'*. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 24 januari 2025, van <https://sociaal.net/achtergrond/doordacht-sociaal-werk-vertrouwen-hulpverlening/>

Grymonprez, H., & Roose, R. (2014). *Outreach: een tweesnijdend zwaard?* pp. 1-2. Geraadpleegd op 23 januari 2025, van https://www.researchgate.net/profile/Hans-Grymonprez/publication/268816372_Outreach_een_tweesnijdend_zwaard/links/5763d70408aeb4b997fc867e/Outreach-een-tweesnijdend-zwaard.pdf

Ide, E. (2010). Representatie van het sociaal werk. Case: de film Precious. In Universiteit Gent, *Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen* [Thesis], pp. 22. Geraadpleegd op 21 januari 2025, van https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/789/632/RUG01-001789632_2012_0001_AC.pdf

Kampen, T. (2023, 13 februari). *Help, een sociaal werker achter de voordeur*. Sociale Vraagstukken. Geraadpleegd op 19 januari 2025, van <https://www.socialevraagstukken.nl/help-een-sociaal-werker-achter-de-voordeur/>

karakter vlak tekening zakenvrouw duwt Gesloten houten deur. Bedrijf worstelt metafoor. Sterkte manager voor succes in markt wedstrijd. Opening Gesloten deur. Tekenfilm ontwerp vector illustratie Pro Vector. (z.d.). Vecteezy Pro. Geraadpleegd op 15 januari 2025, van <https://nl.vecteezy.com/vector-kunst/12587360-karakter-vlak-tekening-zakenvrouw-duwt-gesloten-houten-deur-bedrijf-worstelt-metafoor-sterkte-manager-voor-succes-in-markt-wedstrijd-opening-gesloten-deur-tekenfilm-ontwerp-vector-illustratie>

Kremers, M. (2020). 'In vijf jaar zijn we heel goed op elkaar ingespeeld'. *Vakblad Sociaal Werk*, 21(2), pp. 30–31. Geraadpleegd op 17 januari 2025, van <https://doi.org/10.1007/s12459-020-0291-6>

Luijendijk, M., Van Den Bosch, M., Van Ommen, J., Van Der Toorn, I., Schreijer, A., Afdeling infectieziektebestrijding, GG&GD Utrecht, Afdeling infectieziektebestrijding, GGD Midden-Nederland, Zeist, & Gemeente Utrecht, Projectbureau. (2012). *Huisbezoek door de GGD: een eerste inventarisatie*, pp. 4. Geraadpleegd op 22 januari 2025, van <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2019->

[08/Eindverslag%20huisbezoek%20deel%201%20aug%202012.pdf](#)

Lupi, T., Schelling, D., & Nicis Institute. (2009). *Eerste hulp bij sociale stijging: Een literatuuronderzoek naar “Achter de Voordeur” aanpakken*. Nicis Institute, pp. 7-39. Geraadpleegd op 17 januari 2025, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-73336.pdf>

Merkmannen, T. I. (2020, 12 oktober). *Huisbezoek: waardevol of tijdverspilling? - Jeugdbescherming west*. Jeugdbescherming West. Geraadpleegd op 28 december 2024, van <https://jeugdbeschermingwest.nl/blog/huisbezoek-waardevol-of-tijdverspilling/>

Moncarey, I. (2017, 13 maart). *Met de deur in huis*. Weliswaar. Geraadpleegd op 21 december 2024, van <https://www.weliswaar.be/met-de-deur-huis>

Moncarey, I. (2016). *Eindrapport PWO-onderzoek: Met de deur in huis. Over outreachende huisbezoeken in de hulpverlening* (Door F. Ponteur, N. De Stercke, P. Wallegghem, D. Gryp, & Hogeschool Gent – Faculteit Mens en Welzijn). Geraadpleegd op 3 januari 2025, van https://docs.vlaamsparlement.be/docs/biblio/opensdigibib/monografie/2017/055_huisbezoeken.pdf?csrt=14281544586800499765

Nooteboom, L. A. (2021). *Towards increased understanding of integrated Youth Care: A qualitative evaluation of facilitators and barriers for professionals*, pp. 10-22. Geraadpleegd op 17 januari 2025, van <https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/access/item%3A3161215/view>

Rauwerdink-Nijland, E., Metz, J., & Lectoraat Youth Spot - Jongerenwerk Amsterdamse Kenniscentrum voor Maatschappelijke Innovatie Faculteit Maatschappij & Recht Hogeschool van Amsterdam. (2020). *LEVEN EN WERKEN IN DE RAFELRAND: Cijfers over de doelgroep en hun ervaring met het straathoekwerk in Amsterdam en omstreken*. Hogeschool van Amsterdam/ Volksbond Streetcornerwork, pp. 14-15. Geraadpleegd op 20 januari 2025, van https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kc-mr/lectoraats/webversie_tabellenboek_definitieveversie_feb2020.pdf?1588257131664

Socius-team, Badra Djait, & Wim Erkelbout. (2022). Ruimte voor reflectie, dialoog en meerstemmigheid. In *socius.be Magazine* (Vol. 2), pp. 80. Geraadpleegd op 25 december 2024, van https://socius.be/wp-content/uploads/2022/11/SOC_22_Magazine_185x245_LR.pdf

Vansevenant, K. (2000). BEMOEIZORG OF BEMOEIZUCHT? Een bijdrage aan de visiediscussie over zorgvuldige hulpverlening. In Centrum voor Ethiek en Zingeving, *Centrum Voor Ethiek en Zingeving*. Geraadpleegd op 23 januari 2025, van https://www.vlaamswelzijnsverbond.be/files/page/cez/BEMOEIZORG%20OF%20BEMOEIZUCHT-Van%20Sevenant_2.pdf

Veldboer, L., Engbersen, R., Hooghiemstra, E., Jansen, J., Koeter, L., Repetur, L., Rözer, J., Sprinkhuizen, A., Movisie, Werkplaatsen Sociaal Domein, & Werkplaatsen Sociaal Domein Amsterdam en Omgeving. (2022). *Lexicon nabij sociaal werk*, pp. 111-127. Geraadpleegd op

19 december 2024, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-11/Lexicon-Nabijheid-en-sociaal-werk-2022-2.0.pdf>

Vlaeminck, H. (2010). *De dans van de taal in het sociaal werk*, pp. 69.

Wat is nodig voor integrale samenwerking? | Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). Geraadpleegd op 15 januari 2025, van <https://www.nji.nl/integrale-gezinshulp/wat-is-nodig-voor-integrale-samenwerking>

WAT ZIJN DE VOORDELEN VAN EEN HUISBEZOEK? (Z.d.). In *INFOFICHE Huisbezoek*, pp.1.
https://www.communicerenmetouders.brussels/sites/communicerenmetouders/files/2021-07/VGC_Infofiche_huisbezoek_A4.pdf